

UVOD O KLADNJU

Na obalama rijeka Drinjače i Ujče, ispod obronaka Konjuh planine podignut je jedan od najljepših gradova Tuzlanskog kantona, nekad kasaba u okviru sarajevskog kadiluka, kasnije samostalni kadiluk sa čaršijom, hamamom i lijepom potkupolnom Hadži bali-begovom džamijom, a danas izdvojen bogatstvom svoga kulturno-historijskog naslijeđa, izuzetno očuvanom prirodom, pitkim izvorima i čistim vazduhom, kompleksima četinarskih i listopadnih šuma, najljepša je oaza za putnika namjernika.

Kladanj se prvi put se spominje u 12. stoljeću, tačnije 1138. godine, u spisima mađarskog velikana Krisztofa Emerika.

Najstarije naselje na mjestu današnjeg Kladnja nazvano je po izvoru (kladenac -studenac) hladne vode. Za Kladnjake Studenac ima kulturni značaj. Omiljeno je izletišta, posebno u ljetnim danima. Na kamenju koje se nalazi uz izvor vidljivi su grubi klesarski radovi za koje nije poznato iz kojeg su vremena.

Za općinu Kladanj vezano je vrijedno kulturno historijsko ali i prirodno naslijeđe, među kojim se posebno izdvajaju kulturno historijskih spomenici iz osmanskog i austro-ugraskog perioda.

DŽAMIJA KURŠUMLIJA

Hadži Balibegova džamija (1545.) smještena je na desnoj obali Drinjače, zidana je od kamena i presvedena kupolom koja je odozgo pritisnuta i sploštena. Balibegova džamija nazvana je Kuršumlijom po tome što je bila pokrivena olovom. U blizini džamije nalazi se stara česma, Hadži Đurđihanumina česma, a sastoji se od velikog kamenog korita i musluka u obliku kvadra. Musluk je prekriven šatorastim krovom od kamena, što je jedinstven slučaj kod nas.

Odlukom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika kao graditeljska cjelina džamija i česma su proglašene nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine.

KATOLIČKA CRKVA „SVETOG IVANA KRSTITELJA“

Iz popisa stanovništva kotara Kladnja, vidljivo je da je na prostorima grada živio znatan broj katolika. Među najstarijim porodicama je porodica Čaja, čiji su članovi izgradili porodičnu crkvu uz pomoć komšija i imućnijih Kladnjaka. Do 1980. godine crkva se totalno obušila i nije bila u funkciji. Obnovljena je 1998. godine, a njenom otvaranju prisustvovao je kardinal Vinko Puljić.

Crkva se nalazi u ulici Kladanjskih brigada u blizini Osnovne škole Kladanj.

PRAVOSLAVNA CRKVA „ SVETOG VELIKOMUČENIKA DIMITRIJA“

Crkva je izgrađena 1902. godine. Izgorjela je 1943. godine prilikom avionskog bombardovanja Kladnja, a obnovljena je 1986. godine kada je zvanično i otvorena, pod ingerencijom zborničko-tuzlanske eparhije.

Crkva se nalazi na lokalitetu Vitalj.

STEĆCI

Ono što Kladanj čini interesantnim i izdvaja iz kruga mjesta slične ili iste kulturne baštine su stećci, natpisi na njima, originalnost nekih motiva, te dvojni šljemenjaci. Na 53 lokaliteta otkriveno je 436 stećaka, među kojima su ukrašena 52 primjerka.

Kladanjski stećci pripadaju jednoj od četiri klesarske radionice koje su djelovale u istočnoj Bosni, a koja se sudeći po nekim zajedničkim karakteristikama stećaka, može locirati između Kladnja, Olova i Ilijaša. Dekorativni motivi, natpisi i pojava uspravnih stećaka (stupova) omogućava okvirno datiranje od 14. do 16. stoljeća.

Odlukom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, historijsko područje nekropola sa stećcima u Olovcima kod Kladnja, proglašena je nacionalnim spomenikom.

GRADITELJSKO NASLIJEĐE IZ OSMANSKOG I AUSTRO-UGARSKOG PERIODA

Uži centar Kladnja čine objekti austro-ugarske provenijencije. Školovane arhitekture vrše pojedinačne intervencije u cilju transformacije, donoseći jedan evropeizirani stil gradnje sa nekim oblicima islamske arhitekture.

Zbog toga, uklapanje novog u staro nije bitno narušavalo urbanističko-arhitektonski ambijent. Odlika gradnje ovih objekata očituje se u poštovanju tradicije i zatečenog stanja. U doba austro-ugarske 1903. godine izgrađen je zanatski centar koji je ranije bio poznat kao trg "Četvrtkovište", jer se tu održavao nedjeljni sajam.

Sadašnja zgrada Općine koja je prvobitno bila predviđena za konak, izgrađena je 1896. godine.

U ovom periodu izgrađena je i zgrada Pošte 1910. godine prvobitno kao školski objekat, a služila je i kao prva tekstilna fabrika, Radnički dom, upravna zgrada i Pošta. Pored konaka u periodu austro-ugarske uprave sagrađena je i zgrada Općine. Pored općinske administracije ovdje su bile smještene uprave mnogih preduzeća.

DJEVOJAČKA PEĆINA

Speološka bogatstva ovog područja u najvećem dijelu vezani su za planinu Konjuh, za njen južni dio kuda protiču Drinjača i Gostelja. Jedna od najinteresantnijih bosnsko hercegovačkih pećina locirana je u naselju Brateljevići, ulaz u pećinu je oko 30 metara visoko iznad desne obale riječice Bukovice.

Pećina je oplemenjena imenom Djevojačka. Legenda kaže da je po vodu u pećinu otišla djevojka sa vretenom i ibrikom u ruci, braća su čekala da se ona vrati ... ili ne vrati. Djevojka je zauvijek ostala u svojoj pećini, Zašto ? Pitanje koje, čini se, ne traga za odgovorom. Odgovor je možda, u dovi za njezinu dušu.

Gravure na stijeni u Djevojačkoj pećini izazivaju opravdano zanimanje arheologa i kulturnih historičara. Izvjesni elementi na ovim crtežima ukazuju na njihovu srednjovjekovnu provenijenciju. Između likovnih predodžbi moguće je jasnije izdvojiti tri tipa: konjanike, stojeće figure i životinje podobne jelenima.

Pećina iza sebe ima dugu tradiciju, jedno je od najpopularnijih dovišta u ciklusu jurijevskih dova utorkom, a koje hodočaste Bošnjaci od Kladnja do Drine i Posavine pa i Srednje Bosne.

Za Djevojačku pećinu vezana je manifestacija „Dani Djevojačke pećine“ kojom se afirmiše tradicija i kultura ovog područja.

TITOVA PEĆINA U PLahovićIMA

Nakon prodora sa Sutjestske Josip Broz Tito je juna 1943. godine sa članovima Vrhovnog štaba i CK KPJ boravio u Kladanj u naselju Plahovići i komandovao oslobodilačkim operacijama partizanskih snaga Jugoslavije.

Upravo ovdje na ovim prostorima inicirani su stavovi da Bosna i Hercegovina mora biti federalna jedinica. Tokom razgovora sa rukovodiocima narodnooslobodilačkog pokreta BiH, Roduljubom Čolakovićem i Avdom Humom kod Kladnja, Tito je snažno podstakao osnivanje Zemaljskog antifašističkog vijeća BiH, naglašavajući da Bosna i Hercegovina treba da bude ravnopravna federalna jedinica buduće Jugoslavije.

BEBRAVSKA PEĆINA

U sklopu izletišta Bebrava nalazi se pećina koja spada u red ponirućih pećina. Ulaz u pećinu nalazi se na 882 metra nadmorske visine. Ukupna dužina do sada ispitanih pećinskih hodnika uključujući i završnu galeriju iznosi cca 500 metara. Pećina na cijelom svom prostoru posjeduje pećinske ukrase – stalagmite i stalaktite neprocjenjive ljepote i vrijednosti koji su različitog oblika od loptastih, valjkastih, prizmatičnih i nepravilnih.

Posebno bogatstvo pećine čini izvorska voda odnosno potok koji protiče cijelom dužinom pećine i čini posebnu atrakciju.

RIMSKE CESTE

Rimska okupacija koja je trajala više od pola milenija, značajna je etapa u povijesti Bosne i Hercegovine. O njoj u Kladnju svjedoče ostaci ceste na lokalitetu Tuholj i Karaula.